

**ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ДЖЕРЕЛ ТА
МАРШРУТІВ ПОСТАЧАННЯ
ПРИРОДНОГО ГАЗУ В УКРАЇНУ**

**РОЗВИТОК РИНКУ ПРИРОДНОГО
ГАЗУ УКРАЇНИ**

Л. Уніговський

ТОВ «Нафтогазбудінформатика»

вул. Г.Тимофеевої, 3, Київ, 04116, Україна

т.: +380 44 569 3762, ф.: +380 44 569 3763 E-mail: ngbi@ukrnet.net
www.ngbi.com.ua

Диверсифікація джерел та маршрутів постачання природного газу в Україну

Заходи щодо вирішення наявних проблем диверсифікації постачання України природним газом

У короткостроковій перспективі (2015)

- Розширення реверсу природного газу зі Словаччини, максимальне використання наявних реверсних ресурсів Угорщини та Польщі
- Переукладання контрактів з ВАТ «Газпром» від 19.01.2009 р. на ринкових умовах та умов третього енергетичного пакету
- Інфраструктурна, правова та організаційна підготовка до закупівлі газу на віртуальних торговельних пунктах (ВТП) Австрії та Німеччини.

У середньостроковій перспективі (2016-2020)

- Отримання додаткових обсягів природного газу з європейських джерел через Польщу.
- Збереження (збільшення) обсягів реверсу
- Мінімізація імпорту газу з Росії.

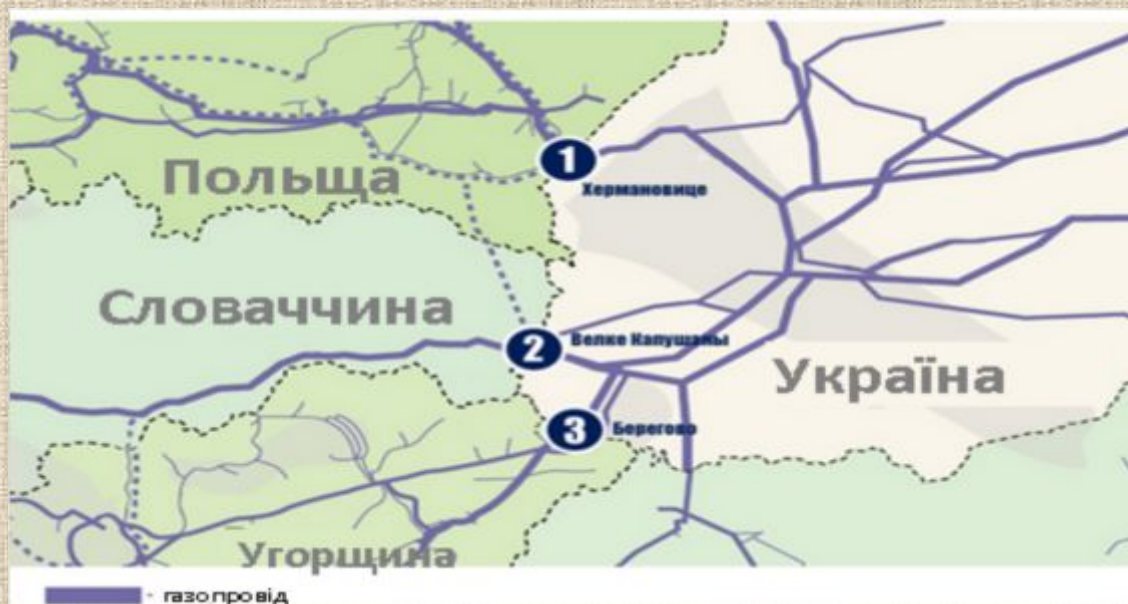
У довгостроковій перспективі (після 2020)

- Інтеграція України в єдиний європейський ринок.
- Суттєве збільшення власного видобутку як альтернативного джерела забезпечення газом.
- Вихід на самозабезпечення по газу.

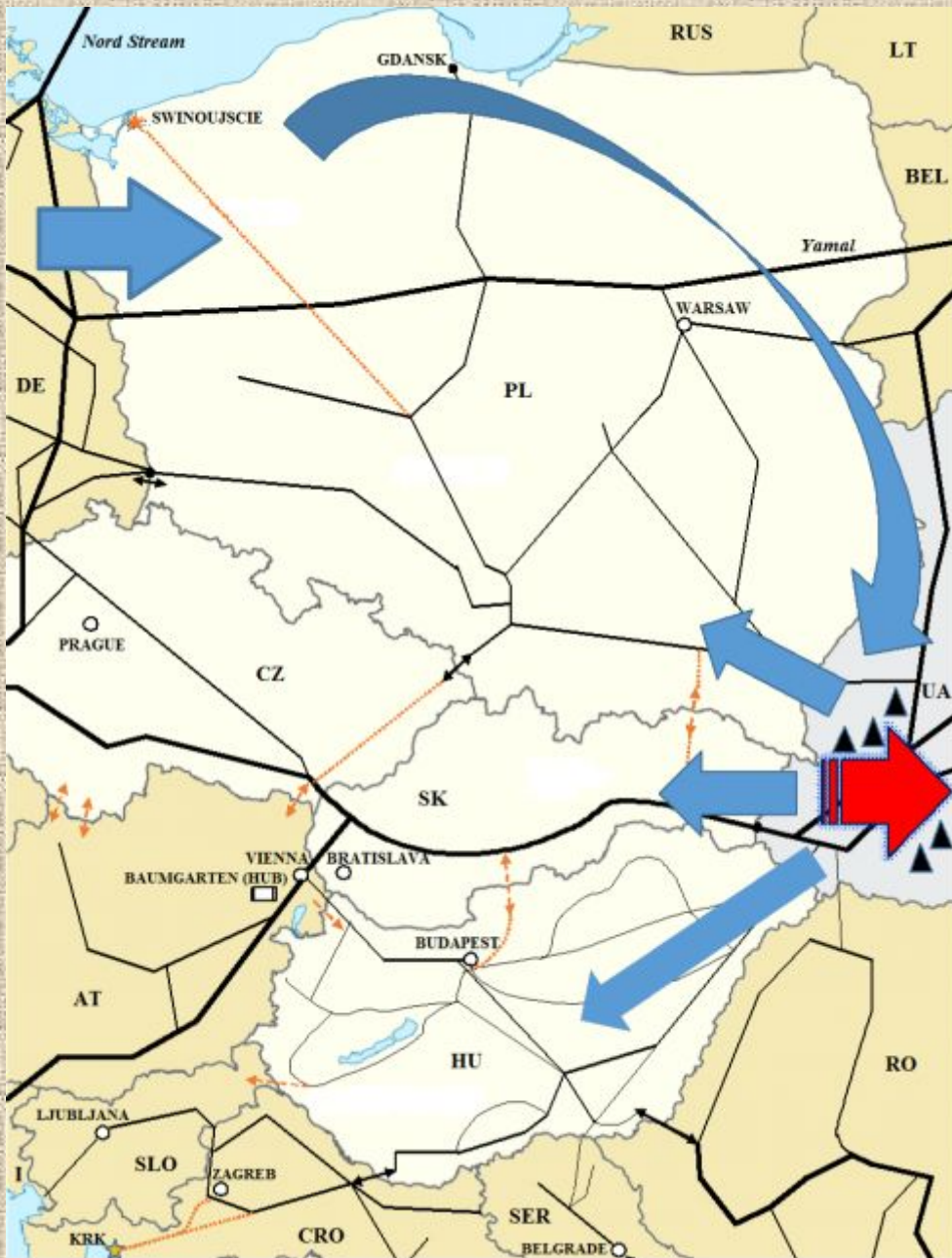
Обсяг реверсу природного газу в Україну із Європи за 10 місяців 2014 року

Пункти пропуску газу	Загальний обсяг реверсу природного газу за 10 місяців 2014 року*, млн. куб. м	Пропускна потужність за напрямом, млн. куб. м / добу
Угорщина	≈590,0	15,0
Польща	≈740,0	4,2
Словаччина	≈1 720,0	33,3 (40)
РАЗОМ	≈3 050,0	52,5 (59,2)

* Обсяги з урахуванням режимів тестових постачань. Початок реверсного постачання в 2014 році – квітень.

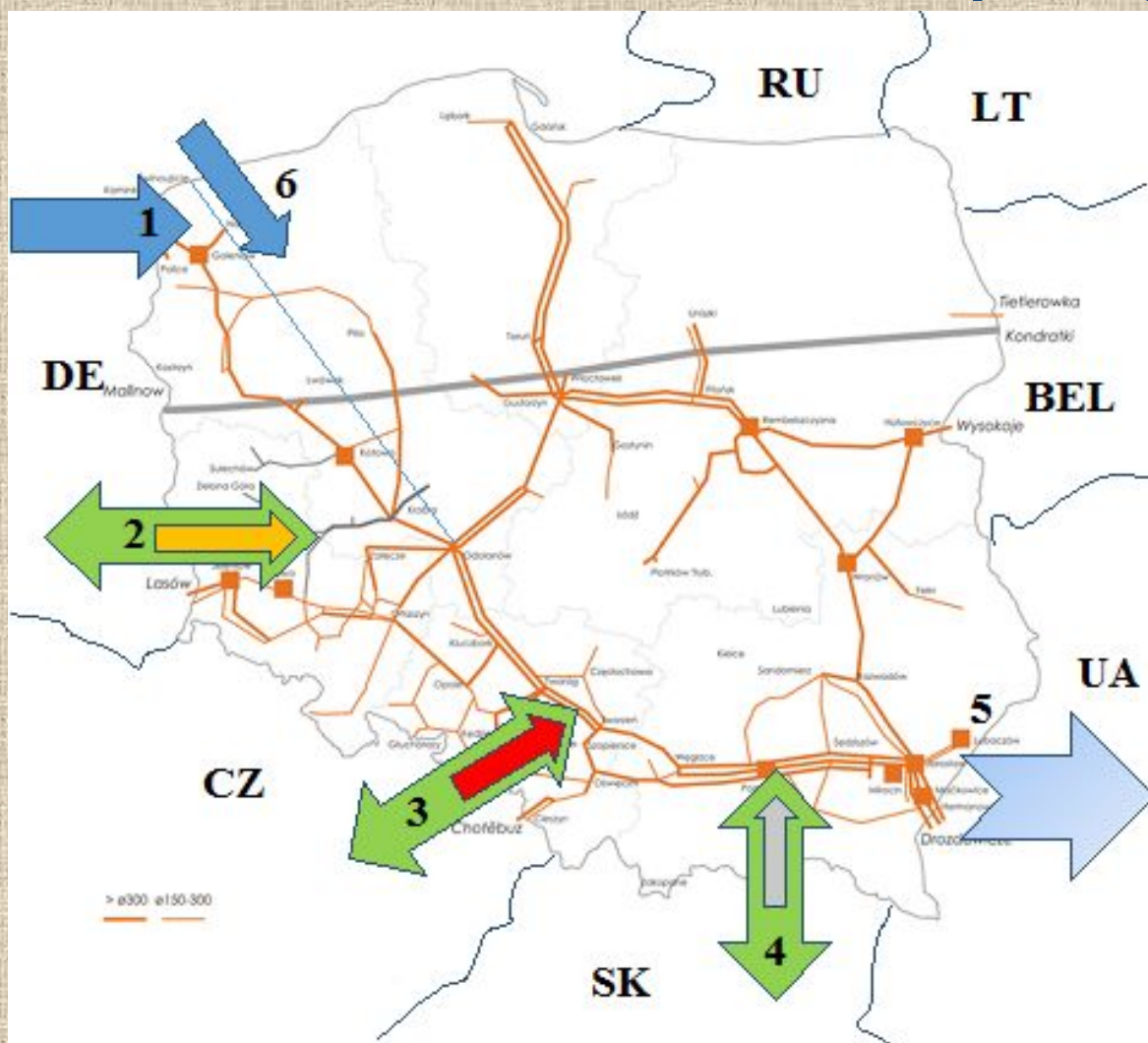

1 2 3 Пункти пропуску газу

Запропонована схема для транспортування природного газу в рамках Проекту «Новий газовий коридор для країн Центральної та Східної Європи «Захід-Схід»

Можливі маршрути транспортування природного газу в напрямку України через польську ГТС при імплементації складових Проекту

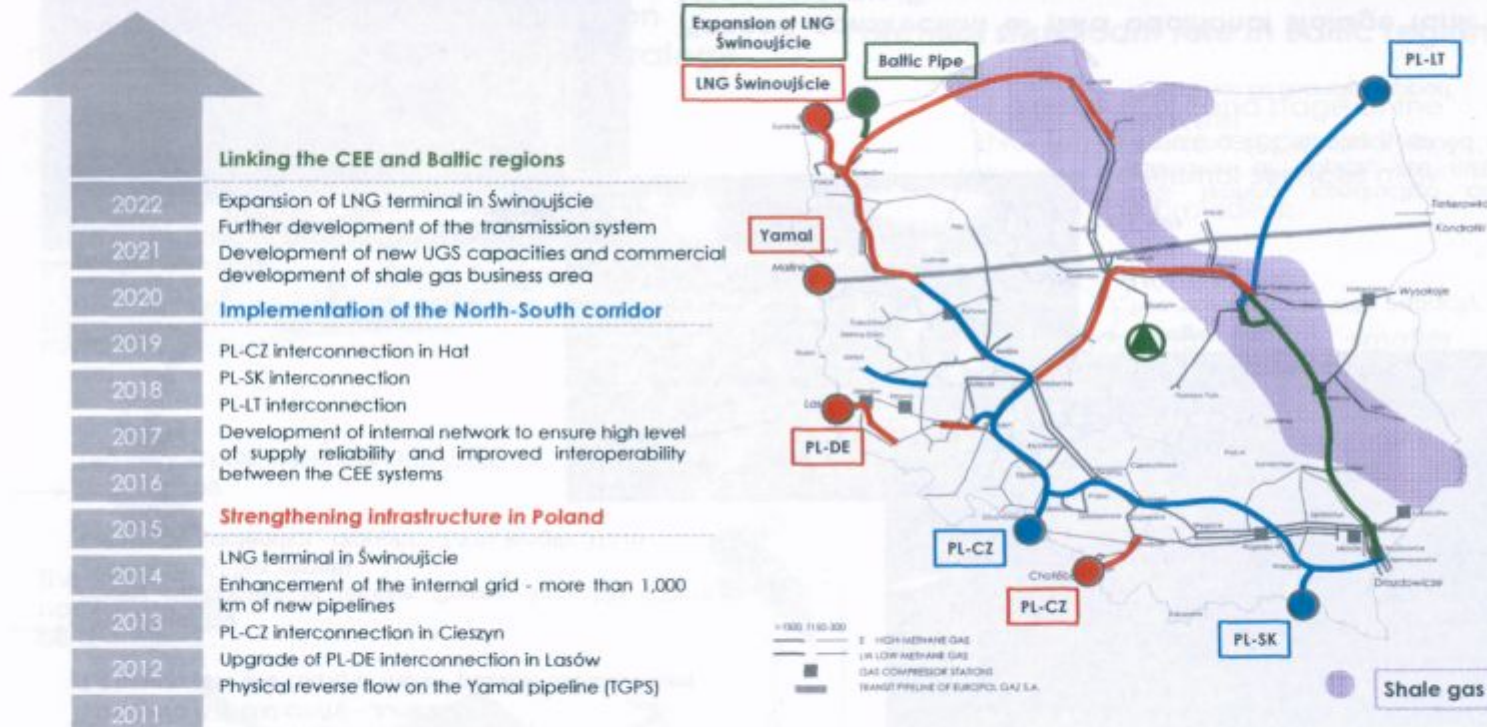
1. Газопровід FGL 304 - інтерконнектор (DE-PL)
2. Інтерконнектор DE-PL (Ласув)
3. Інтерконнектор CZ-PL «Stork»
4. Інтерконнектор SK-PL
5. Інтерконнектор PL-UA
6. Регазифікаційний LNG-термінал в м. Свіноуйсьце

Характеристики українських ПСГ, що можуть бути здіяними в рамках реалізації Проекту

Назва ПСГ	Загальний об'єм природного газу, млн.куб.м	Активний об'єм природного газу, млн.куб.м	Максимальна продуктивність ПСГ на початок відбору газу у ПСГ, млн.куб.м / доб.	Максимальна продуктивність ПСГ на початок закачування газу у ПСГ, млн.куб.м / доб.
ОПАРСЬКЕ	4 570,0	1 920,0	15,0	15,0
БІЛЬЧЕ-ВОЛИЦЬКО-УГЕРСЬКЕ	33 450,0	17 050,0	129,5	130,0

Інвестиційний план компанії GAZ-SYSTEM для Польщі та регіону Центральної та Східної Європи

GAZ-SYSTEM's investment plan for Poland and CEE region

Linking the CEE and Baltic regions

- 2022 Expansion of LNG terminal in Świnoujście
Further development of the transmission system
- 2021 Development of new UGS capacities and commercial development of shale gas business area
- 2020

Implementation of the North-South corridor

- 2019 PL-CZ interconnection in Hat
- 2018 PL-SK interconnection
PL-LT interconnection
- 2017 Development of internal network to ensure high level of supply reliability and improved interoperability between the CEE systems
- 2016

Strengthening infrastructure in Poland

- 2015 LNG terminal in Świnoujście
- 2014 Enhancement of the internal grid - more than 1,000 km of new pipelines
- 2013 PL-CZ interconnection in Cieszyn
- 2012 Upgrade of PL-DE interconnection in Lasów
Physical reverse flow on the Yamal pipeline (TGPS)
- 2011

Investment projects included in the national Development Plan 2014-2023 (approved by NRA)
Approx. 800 km pipes to be commissioned by 2018/19, further 1200 km - by 2023

Фізичні обсяги природного газу на спотових ринках (хабах) Центральної та Північної Європи протягом січня-серпня 2014 року

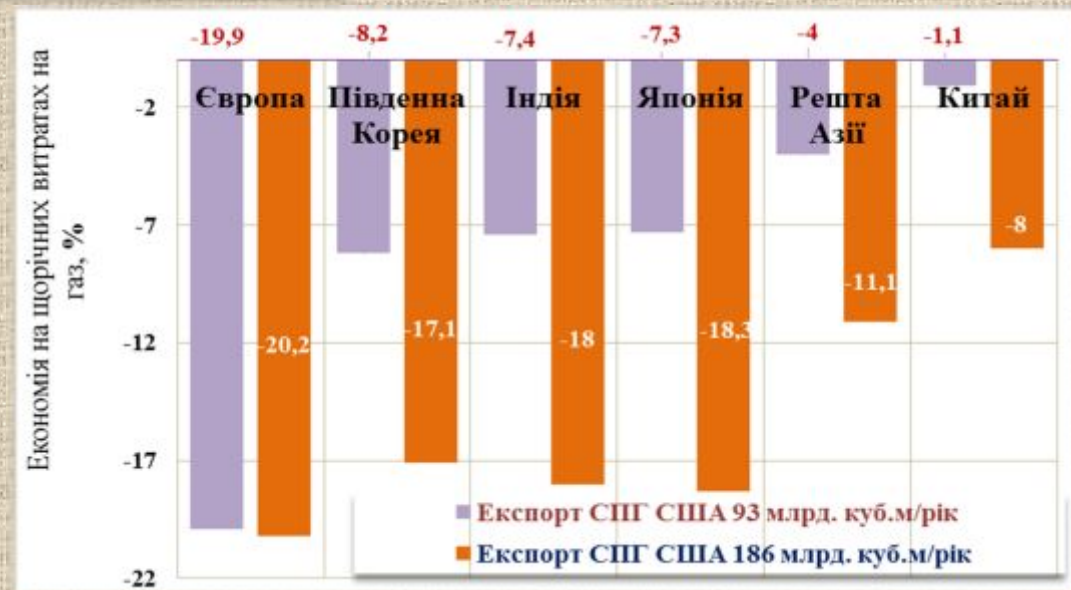
Хаб	Фізичний обсяг природного газу, млн. м ³							
	Січень 2014	Лютий 2014	Березень 2014	Квітень 2014	Травень 2014	Червень 2014	Липень 2014	Серпень 2014
NCG	5188,778	4455,115	4406,104	3483,707	3579,948	3017,494	3161,997	3234,904
Gaspool	3107,989	2490,900	2416,470	2339,842	2297,313	2005,198	2201,290	н/д
TTF	4940,000	4480,000	4250,000	3930,000	3910,000	2600,000	2460,000	н/д
ZEE	1383,580	1251,297	1495,096	1550,340	1709,528	1400,667	1675,371	1414,942
Baumgarten	934,299	797,481	897,751	946,481	766,556	646,606	829,342	н/д

Американський СПГ*

Економія держав-імпортерів газу на щорічних витратах на природний газ (у млрд. дол. США) при надходженні американського СПГ на зовнішні ринки для двох випадків експортних поставок: 93 млрд. куб. м/рік та 186 млрд. куб. м/рік

Економія держав-імпортерів на щорічних витратах на природний газ у % при надходженні американського СПГ на зовнішні ринки для двох випадків експортних поставок: 93 млрд. куб. м/рік та 186 млрд. куб. м/рік

* Centre on Global Energy Policy, School of International and Public Affairs, Columbia University, September 2014

Американський СПГ *

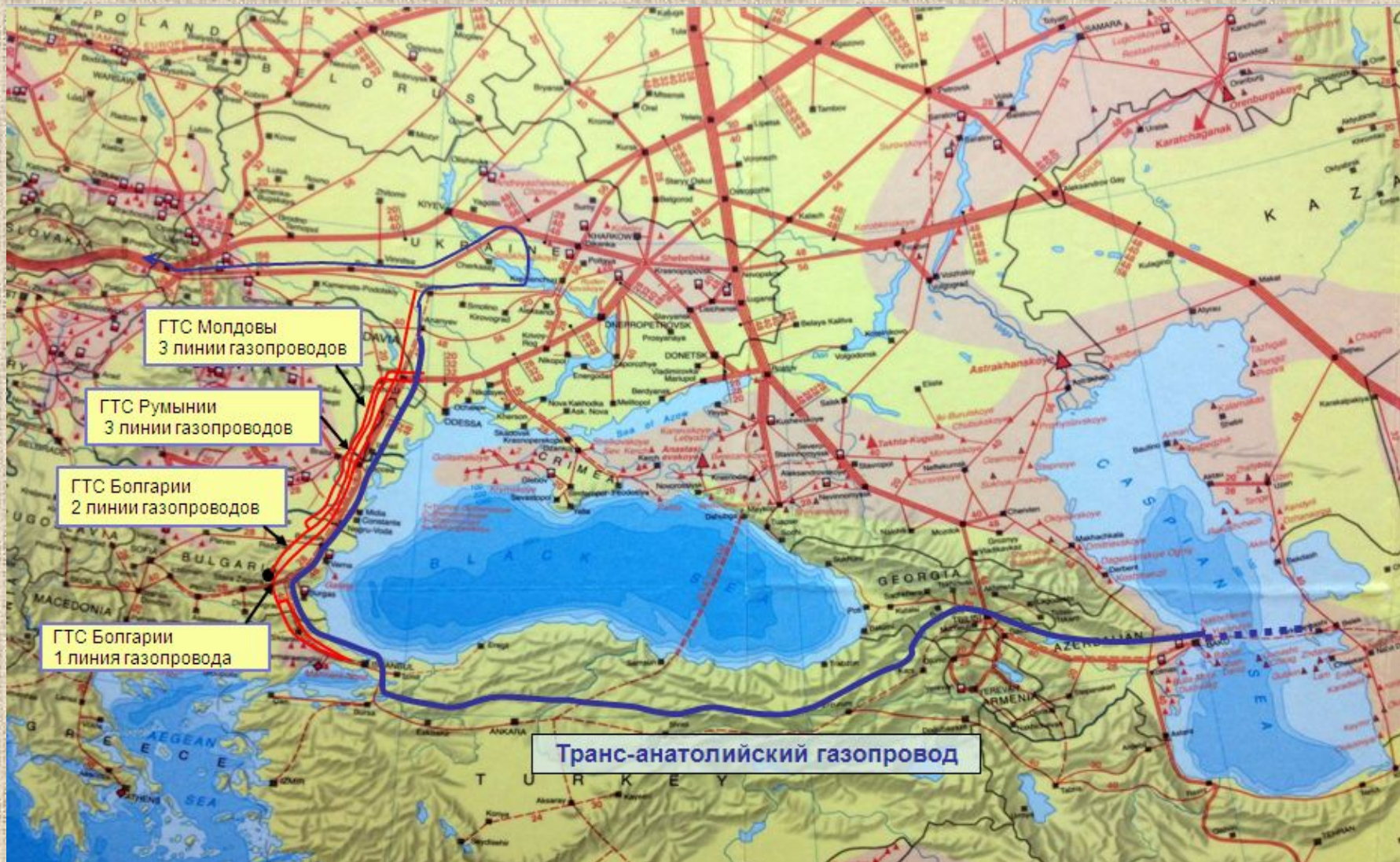
Зміни щорічних надходжень від реалізації природного газу країнами-експортерами після надходження американського СПГ на зовнішні ринки для двох випадків: 93 млрд. куб. м/рік та 186 млрд. куб. м/рік

Зміни у % щорічних надходжень від експорту природного газу після надходження американського СПГ на зовнішні ринки

Країна	Експорт СПГ США в обсязі 93 млрд. куб.м/рік	Експорт СПГ США в обсязі 186 млрд. куб.м/рік
Африка	-34,9%	-39,9%
Росія	-27,1%	-37,6%
Лат. Америка	-27,7%	-36,7%
Австралія	-6,5%	-34,7%
Ближній Схід	-2,3%	-6,1%
Канада	13,8%	27,7%

* Centre on Global Energy Policy, School of International and Public Affairs, Columbia University, September 2014

Використання можливостей ГТС Болгарії, Румунії та Молдови для постачання природного газу в Україну в реверсному режимі

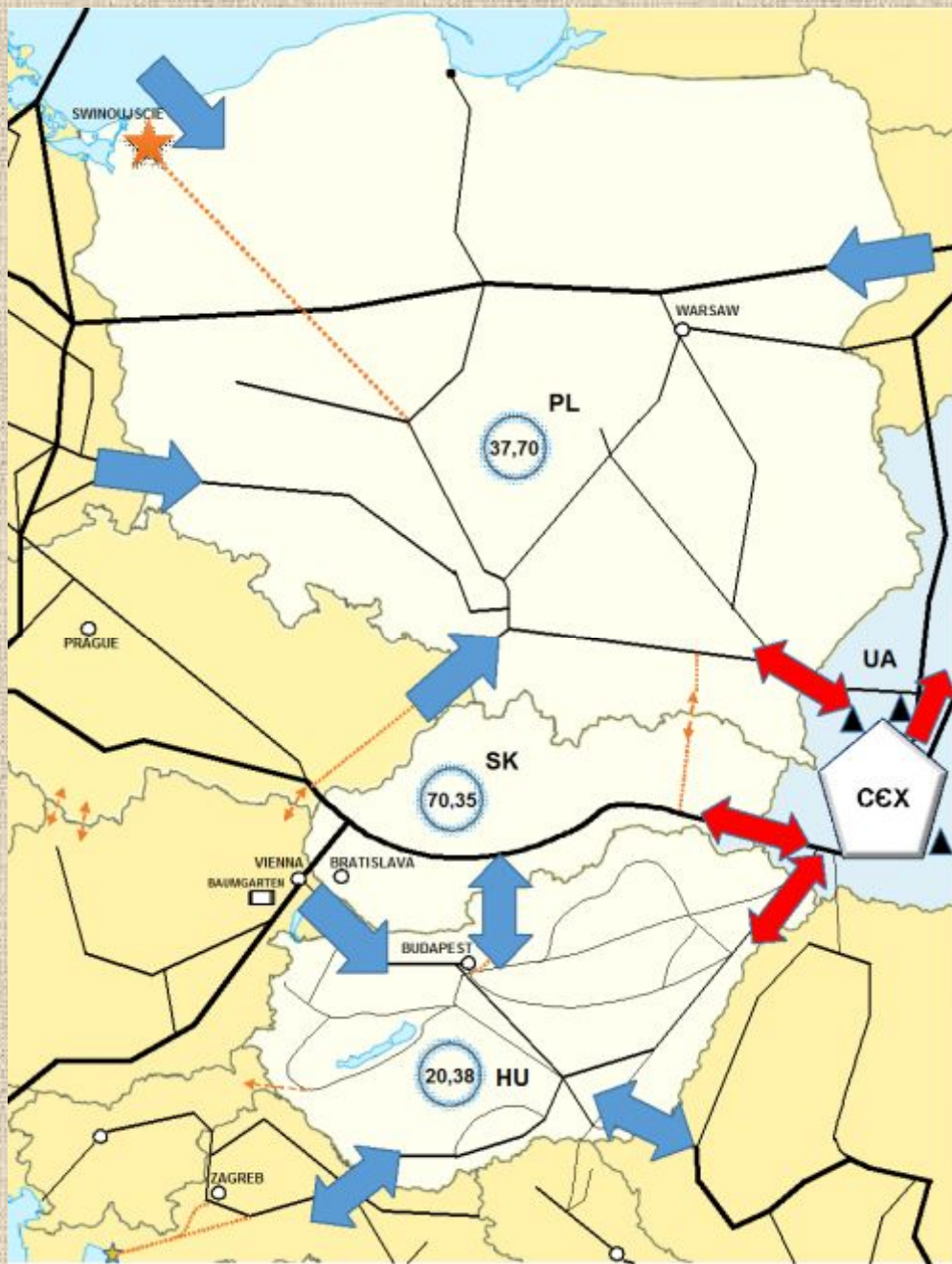

Розвиток ринку природного газу України

«Енергетичні» зобов'язання України за Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами – членами, з іншої сторони

- Визначення цін на постачання газу та електроенергії для промислових споживачів винятково за попитом та пропозицією постачання (ст. 269),
- оприлюднення методології розрахунку регульованої ціни газу та електроенергії на внутрішньому ринку до набрання чинності встановленням таких регульованих цін (ст. 269),
- заборона подвійного ціноутворення на однакові енергетичні товари, які продаються на внутрішньому ринку і експортуються (ст. 270),
- заборона митних зборів та кількісних обмежень на імпорту й експорт енергетичних товарів та всі заходи еквівалентної дії, а також на митні збори фіскального характеру (ст. 271),
- адаптація законодавства (ст. 273), з метою гарантувати: публікацію тарифів до набрання ними чинності, об'єктивність, обґрунтованість, прозорість та не дискримінаційний характер процедур розподілу пропускної потужності та інших умов постачання електроенергії та газу (що відповідає вимогам Додатка XXVII до цієї Угоди та Договору про заснування Енергетичного Співтовариства 2005 року),
- з метою забезпечити подальшу інтеграцію ринків енергетичних товарів, врахування взаємозв'язку енергетичних стратегій і планів розвитку інфраструктури під час розробки програмних документів щодо задоволення попиту та планів постачання (ст. 274),
- обмеження відповідальності за переривання або скорочення постачання енергетичних товарів, у разі відсутності такої можливості, внаслідок дій, пов'язаних з третьою країною або особами, що перебувають під контролем чи юрисдикцією третьої країни (ст. 276),
- у разі виникнення розбіжностей між положеннями цієї частини Угоди та положеннями Договору про заснування Енергетичного Співтовариства 2005 року, положення Договору про заснування Енергетичного Співтовариства 2005 року мають переважну силу, в межах цих розбіжностей (ст. 278).

Крім того, Угода містить низку положень щодо недопущення переривання транзиту та несанкціонованого відбору газу та значних санкцій у разі порушень.

Східноєвропейський газовий хаб:
 об'єднаний газовий ринок Польщі,
 Словаччини, Угорщини, України та
 очікувана технічна пропускна
 потужність на сегментах ринку в
 2020 році (млрд. куб. м на рік).

Ємність регіонального ринку –
 близько 100,0 млрд. куб. м на рік

Першочергові задачі для об'єднання газових ринків країн Центральної та Східної Європи

- Узгодити національні кодекси мереж.
- Визначити оптимальні можливості для з'єднання інтерконекторами ГТС України та країн Вишеградської групи для забезпечення як аверсних, так і реверсних потоків газу.
- Узгодити національні законодавства стосовно транскордонної торгівлі.
- Забезпечити законодавчі, нормативні та фізичні умови для зберігання стратегічних резервів природного газу в західноукраїнських ПСГ.
- Проаналізувати можливості зниження витрат на спорудження інтерконекторів між країнами Вишеградської групи за рахунок використання своп-процедур з Українською ГТС.
- Узгодити типові контракти для торгівлі природним газом та замовлення, продажу пропускних потужностей.
- Створити об'єднану для країн Вишеградської групи та України електронну платформу для замовлення, продажу пропускних потужностей (аналог системи PRISMA).
- Створити та запустити в дослідну експлуатацію об'єднаний віртуальний торговельний пункт спочатку для транскордонної торгівлі і потім для торгівлі природним газом на ринках країн Вишеградської групи та України.

Нормативна база для забезпечення методологічної єдності європейських ринків газу та українського внутрішнього ринку природного газу

ЕНЕРГЕТИЧНА СТРАТЕГІЯ УКРАЇНИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

ГАЗ

2015 рік

Диверсифікація джерел і шляхів поставок

- Збереження реверсу як основного важеля диверсифікації. Розширення реверсу природного газу зі Словаччини, максимальне використання наявних реверсних ресурсів Угорщини та Польщі
- Скорочення імпорту газу ВАТ «Газпром» до 5-10 млрд. куб. м на рік
- Інфраструктурна, правова та організаційна підготовка до закупівлі газу на віртуальних торговельних пунктах (ВТП) Австрії та Німеччини.

Формування ринку

- Лібералізація ринку, відповідно до європейського законодавства
- Імплементация Третього пакету енергетичного законодавства ЄС
- Розробка та впровадження необхідної нормативної бази
- Початок розробки Кодексів мереж, в тому числі в 2015 році – розробка методики визначення (бронювання, продажу, перепродажу) пропускної спроможності
- Завершення «розподілу» НАК «Нафтогаз України
- Завершення II етапу формування ринку
- Продовження поетапного підвищення цін на природний газ власного видобутку для населення

ЕНЕРГЕТИЧНА СТРАТЕГІЯ УКРАЇНИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

ГАЗ

2016-2020 рр.

Диверсифікація джерел і шляхів поставок

До 2019 рр., існуючий реверс через Словаччину, Угорщину та Польщу залишається основою диверсифікації імпорту.

- З 2019 р. отримання природного газу через новий інтерконнектор Польща-Україна:
 - постачання до України газу різного походження, який торгується на західноєвропейських, зокрема німецьких, ВТП.
 - початок постачання до західноукраїнських ПСГ північноамериканського скрапленого газу, який почне надходити до Європи у значних обсягах після 2020 року.
- Доведення потужностей транспортування газу з Європи до України до рівня не менше, ніж 25 млрд. куб. м/рік, що дасть змогу за необхідності припинити імпорт газу з Росії
- Можливий початок реалізації проекту постачання до України до 5 млрд. куб. м/рік азербайджанського газу
- Прийняття рішення відносно довгострокової стратегії розвитку ГТС України
- Обмеження обсягів імпорту природного газу з одного джерела до 30%.

ЕНЕРГЕТИЧНА СТРАТЕГІЯ УКРАЇНИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

ГАЗ

2016-2020 рр.

Формування ринку

2016 рік – впровадження обліку газу за енергетичними показниками.

2017 рік – завершення розробки та впровадження Кодексів мереж.

- Завершення:
 - III етапу формування газового ринку;
 - модернізації виділених ПСГ;
 - реформування НАК «Нафтогаз України»
- Часткова інтеграція ринків природного газу країн V4 та України
- Формування міжнародної компанії – оператора фізичного хабу та інтерконнектора
- Створення спільно з країнами V4 електронної платформи бронювання (замовлення) пропускних потужностей
- Створення повнофункціональних ВТП

Цінова політика

- Перехід до ринкового ціноутворення для всіх категорій споживачів України
- «Монетизація» пільг

ЕНЕРГЕТИЧНА СТРАТЕГІЯ УКРАЇНИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

ГАЗ

2020-2025 рр.

- Завершення IV етапу формування газового ринку
- Створення єдиного регіонального ринку природного газу Польщі, Словаччини, Угорщини та України з річним обсягом споживання на рівні 100 млрд.куб.м
- Забезпечення можливостей отримання норвезького ресурсу по перспективній «Балтійській трубі» через Данію та польське м. Свіноуйсьце

2026-2035 рр.

Перехід до самозабезпеченості України природним газом завдяки суттєвому збільшенню власного видобування, підвищення енергоефективності та заміни природного газу в обґрунтованих випадках іншими енергоносіями.

Дякую за увагу!

